

Ensenyar a pensar

Capítol 5

Explicitar processos mentals

Explicitar processos mentals

“Estudia”, “pensa”; “fixa’t”, “escolta”, “para atenció”...

Són paraules que usem diàriament a l’aula pressuposant que el nostre alumnat les comprèn exactament igual que ho fem nosaltres. Però aquestes paraules, per si soles, estan buides de significat: poden significar coses molt diferents per a cada persona.

Quan utilitzem aquestes paraules, hem **d’acompanyar-les d’una explicació del procés mental** que estem demanant que facin. Si no, és probable que l’alumne/a faci alguna cosa ben diferent del que li estem demanant... i obtingui mals resultats!

Per exemple, quan nosaltres escoltem una altra persona que imparteix una classe, estem duent a terme un procés molt interessant: fem silenci externament, però dialoguem interiorment amb l’altra persona fins a arribar a obtenir petites conclusions que anem guardant en el nostre interior; a més, si al dialogar interiorment amb aquest coneixement ens trobem amb una conclusió que contradiu la nostra visió d’aquest tema, plantegem una pregunta per aclarir el punt i poder seguir endavant.

Si nosaltres, en dir “escolta” a un/a alumne/a, no li expliquem quin procés cognitiu comporta aquesta acció, és possible que acabi fent una altra cosa que no sigui el que nosaltres entenem per ‘escoltar’.

Per exemple, pot creure que escoltar significa recordar, gairebé textualment, allò que diem, sense adonar-se que l’important no és recordar-ho tot, sinó arribar a petites conclusions en el diàleg imaginari interior que realitzem amb nosaltres mateixos.

Es tracta, doncs, d’**oferir models explícits dels processos mentals** que estem demanant: no és el mateix demanar-los que centrin la seva atenció en allò que escolten i que dialoguin interiorment, per arribar a les seves pròpies conclusions, que demanar-los que recordin la imatge d’un mapa que han de continuar veient quan tanquin els ulls.

Així doncs, la clau es basa en **explicitar als nostres alumnes el procés mental que han de fer**. D’aquesta manera, ens assegurarem que estan remant a favor del seu propi aprenentatge.

En aquest punt, t'animem a llegir el llibre **Recursos pràctics amb PNL**, a fi que descobreixis estratègies per a millorar l'experiència de l'alumnat; es tracta d'un llibre breu (de poc més de 30 pàgines) amb molts consells i processos pràctics.

El pots trobar aquí: <https://bit.ly/2Xo9yYq>

Com a forma d'exemplificar que hem d'explicitar els processos cognitius d'una banda, i que hem d'ajudar el nostre alumnat en la integració d'aquests processos per una altra, expliquem breument **quin és el procés mental d'una persona que vol escriure un poema**.

Hem de tenir en compte que el procés mental que es dona en l'àrea de matemàtiques no és el mateix que a història, que a filosofia, que en l'art... Ni tampoc és el mateix que quan expliquem com focalitzar la nostra atenció en un microscopi o en una explicació d'àlgebra, com parlar en públic, com escriure un text creatiu... És a dir, exemplifiquem un cas concret, però us animem a explicitar-ne la resta seguint les orientacions que el llibre d'ampliació us oferirà. No els donem per descomptat!

Segurament, alguna vegada hem demanat al nostre alumnat que escrigui un poema. No obstant això, els alumnes no solen tenir pistes ni per començar 'dignament'.

Els passos que hauríem de fer per fomentar la capacitat intel·lectual del nostre alumnat serien:

- 1.** En primer lloc, **mostrar a l'alumnat com escriure un poema**. Podem situar-nos davant de la pissarra i explicitar els passos lògics per a escriure'l o, el que seria el mateix, el procés cognitiu:
  - a)** Triar un tema que ens faci sentir.
  - b)** A partir del tema, pensar una "caixa" de paraules relacionades amb el tema que hem triat.
  - c)** Decidir la idea nuclear de cada paràgraf o estrofa, de manera que el poema avanci en una espècie d'història que es narra.

- d) Escriure paràgrafs de quatre línies que expliquin la idea nuclear que hem decidit en el punt anterior
  - e) Revisar i polir cada paràgraf aplicant algun dels recursos poètics que estiguem treballant: metàfora, metonímia, al·literació...
2. Després, seguint aquests passos, escriurem a la pissarra **un poema entre tota la classe**.
  3. Quan el pas anterior hagi quedat clar, **fem grups de dos o tres alumnes** perquè escriguin un altre poema seguint els passos que s'han explicat a la pissarra.
  4. Finalment, l'alumne/a intenta escriure un poema per si mateix/a, a partir dels passos que ha après quan se sent segur/a.

Com es pot comprovar, hem proposat explicitar el procés de producció d'un poema (no dubteu a revisar el vídeo per veure'l més detalladament) i, alhora, hem realitzat el procés davant els seus ulls per servir-los de model: que puguin tenir una conducta i un procés mental explícit per modelar-lo és clau per a aprendre.

Abans d'acabar, us animem a aplicar aquest procés en d'altres temes o àrees. Veureu que l'aprenentatge és molt més sòlid, ràpid i significatiu per al vostre alumnat.